

DE STEMVORK

Driemaandelijks bulletin voor en van de sprekers van het
HUMANISTISCH VERBOND
Redactie en administratie : Bleyenburgstraat 1, Utrecht

Nr. 3

9 Maart 1955.

I. VAN DE REDACTIE.

Helaas verschijnt dit nummer later dan in de bedoeling lag. De omstandigheid dat een tekst van een radio-uitzending, die wij gaarne hadden afgedrukt, niet beschikbaar kon worden gesteld in verband met auteursrechten, is daarvan onder meer de oorzaak.

Een andere oorzaak is dat we, ondanks de in het vorige nummer afgedrukte oproep, geen ongevraagde copy ontvingen. Wij hopen dat voor het volgend nummer, dat medio April moet verschijnen, vele inzendingen zullen binnenkomen.

TOEZENDING VAN BIJDRAGEN S.V.P. VÓÓR 1 APRIL 1955.

II. SPREKEN EN .....LUISTEREN, door Dr. A. Saalborn.

Men vraagt mij een bijdrage voor het orgaan van de sprekers!
Vreemd!

Als men een "spreker" is, behoeft men geen nadere aanwijzingen. Is men het niet, dan wordt men het ook niet (om met Mevrouw van Vliesvleugel, die deftige wespensdame uit Boman's "Erik" te spreken). En dan zijn pogingen tot scholing dus boter aan de galg.

Zo is poëzie per se goede poëzie. Slechte poëzie bestaat niet, want dat is geen poëzie.

Nu moet ik helaas toegeven, dat er wel slechte sprekers bestaan. En dat zijn dan in de eerste plaats mensen zonder voldoende zelfkritiek, voorts vervelende mensen, langdradige mensen, mensen die hoofdzaken niet van bijzaken kunnen onderscheiden, mensen die geen fantasie of geen mensenkennis genoeg hebben om zich in de categorie "toehoorder" te kunnen verplaatsen.

Dit laatste is heel belangrijk. Ik weet zeker, dat ik liever spreker dan toehoorder ben. Als spreker ben je vrij man, initiatiefnemer, geveer. Als toehoorder moet je passief zitten luisteren, beleefd zijn ook, geen ongepaste geluiden maken en maar afwachten wat er komt. Je enige wapen tegen verveling, langdradigheid, sprekersijdelheid, holle rhetoriek en laag bij de grondheid is de dommel.

Niemand kan je tenslotte verbieden, in te sluimeren. Ik heb dat vaak genoeg ondervonden, hoe aangenaam overigens het dutten is onder de slome kadansen der eentonigheid. Als je maar zorgt, dat niemand ziet, hoe je oogleden met telkens korter tussenpozen dichtvallen.

Een van de eerste vereisten voor een goed spreker is dan ook, dat hij zich voortdurend verplaatst in zijn toehoorders. Er moet een onafgebroken gesprek zijn, zij het in de vorm van een monoloog. Maar die monoloog is een stuk orkest-muziek : de hoorders zijn het orkest, de spreker is de dirigent.

Iedere gedachte zij zó geformuleerd, dat de toehoorder meteen zijn eigen reactie voelt opkomen, omdat hij zich a.h.w. geconfronteerd ziet met iets dat hem persoonlijk raakt. Een goed spreker spreekt tegen honderd mensen, alsof hij één enkele gespreksdeelhebber tegenover zich heeft. Men kijke de mensen ook aan, nu de een, dan de ander. Het persoonlijke contact wordt daardoor versterkt en de toehoorder voelt zich minder passief + alleen - maar - luisteraar. Hij neemt deel aan de gedachtengang van de spreker en beaamt of verzet zich.

Ik herinner mij een Zondagmorgen in een vrij-volle zaal, achterin, alleen, een stoere vijftiger, steile, grijzende kuif, zonder golf of krul. Zijn gezicht stond bepaald op neen, althans op een "mij neemt-ie niet". Toen heb ik minstens drie minuten uitsluitend tegen hem gesproken over het negativisme, waarmee men alles kan afbreken zonder er iets voor in de plaats te geven.

Aan het eind van mijn rede kwam ik nog even bij hem terug: hij zat strak te luisteren, zonder ja, maar ook zonder neen: ik vond dit een kleine winst. Spreken is strijden.

Enige opmerkingen voor sprekers. Kort geformuleerd:

1. Val met de deur in huis. Begin nooit met tijd te verknoeien door te vertellen wat U allemaal van plan bent.
2. Gebruik geen lange zinnen met een heleboel afhankelijke bijzinnen. Gebruik alleen hoofdzinnen.
3. Als ge Uw tekst op schrift hebt gesteld, schrijf hem dan niet in schrijfstijl, maar in spreekstijl op.
4. In het openbaar spreken betekent stromen van geestelijk leven uitzenden, evenveel als er hoofden en harten in de zaal zijn. Maar let er op, dat ze hun doel bereiken en dat ze weer bij U terugkeren, verzadigd van aandacht. Wanneer die wisselwerking niet ontstaat is het mis.
5. Kondig het slot van Uw rede nooit een kwartier van te voren aan. Uw laatste woord zij Uw laatste woord.

III. W A T D O E T U ?

Onderstaande brief uit Drachten, gericht aan het Hoofdbestuur, spreekt voor zichzelf. Onnodig op te merken dat alle gemeenschappen in het Noorden, Oosten en Zuiden -en ook de nieuwe gemeenschap TERSCHELLING !-, voor soortgelijke problemen gesteld zijn. Wij volstaan ditmaal met het afdrucken van deze brief zonder commentaar.

"Waarde Geestverwanten,

In onze onlangs gehouden ledenvergadering werd geklaagd over het feit, dat onze gemeenschap te weinig naar buiten optreedt door het organiseren van openbare bijeenkomsten. Van bestuurszijde werd hierop geantwoord, dat wij dergelijke bijeenkomsten wel willen organiseren, maar daartoe niet in staat zijn, omdat wij geen sprekers kunnen krijgen. De vergadering droeg onze secretaris toen op zich hierover tot U te wenden.

Wij geven U allereerst de feiten. In Mei en Juni van het vorig jaar wendden wij ons tot de volgende sprekers met het verzoek in het winterseizoen 1954/'55 op een Zondagochtendbijeenkomst in Drachten te komen spreken: de heren A,B,C,D,E,F,G en H. de heren A en E beloofden te komen. In September vervolgden wij onze pogingen bij de dames en heren I,J,K,L,M,N,O. De Heer I en Mej. O zegden een spreekbeurt toe, maar Mej. O stuurde ons twee dagen vóór de Zondagochtendbijeenkomst bericht van verhindering.

De andere uitgenodigde sprekers hadden in het algemeen (een uitzondering moeten we maken voor Mevrouw K, die een steekhoudend antwoord zond) allemaal op zich zelf zeer te respecteren motieven, waarom zij niet konden komen, maar wij geloven de plank niet ver mis te slaan als we zeggen, dat de Heer H eigenlijk voor allen sprak, toen hij openhartig antwoordde, dat hij er de tijd niet voor over had om naar Drachten te komen.

Nu schrijft U wel in Uw circulaires, dat de gemeenschappen zich ook tot minder bekende sprekers moeten wenden om hun een kans te geven en ook om vast te stellen, wie van hen goede sprekers zijn of kunnen worden, maar hierin schuilen toch wel grote risico's. Bovendien trekt een bijeenkomst met een totaal onbekende spreker geen publiek buiten onze eigen kring en een mislukte bijeenkomst is erger dan geen bijeenkomst. Onze bijeenkomsten met een goede spreker zijn altijd zeer goed bezocht. Daarbij komt, dat er altijd een uitvoerig verslag in de Drachtster Courant wordt opgenomen. Onze ervaring is, dat deze verslagen ter dege gelezen worden en zo spreekt dus de spreker in feite voor een groter publiek dan hij voor zich ziet.

Op Zondagochtend 10 October, tijdens een bespreking met ons bestuur, hebben wij Uw voorzitter uiteengezet in welke positie Drachten als centrumplaats van een zogenaamd ontwikkelingsgebied verkeert. Wij hebben hem gewezen op de hem trouwens bekende grote onkerkelijkheid in dit deel van Friesland en de dikwijls moeilijke positie, waarin de echte vrijzinnigen zich bevinden, die in vele opzichten dichter bij ons staan dan bij de naar de midden-orthodoxie evoluërende Hervormde Kerk.

Wij willen hieraan nog toevoegen het feit, dat de bevolkings-

toename

toename van Drachten in 1954 groter was dan die van Leeuwarden en nog veel groter had kunnen zijn, indien er meer woningen gebouwd hadden kunnen worden.

Wij onderstrepen dus - zonder in plaatselijk chauvinisme te vervallen - dat Drachten een plaats is, die in sterke mate met het oog op de toekomstige ontwikkeling Uw aandacht verdient.

Het is ons bekend, dat Mevrouw K over de moeilijkheden, die Drachten ondervindt met het krijgen van sprekers al eens in Uw vergadering gesproken heeft, zonder resultaat echter.

Wij weten, dat de sprekers die wij uitgenodigd hebben het allen zeer druk hebben. Wees er echter van overtuigd, dat dit met ons allen, die in een achtergebleven gebied niet alleen wonen, maar ook werken, niet minder het geval is, omdat dit gebied schreeuwt om het inhalen van allerlei culturele achterstanden. En wil ook aanvaarden, dat voor ons de reis naar het westen geen minuut korter is dan de reis van het westen naar het noorden.

Wij zullen het zeer op prijs stellen, indien U aan Drachten Uw bijzondere aandacht wilt wijden en kunt bewerkstelligen, dat de sprekers in het algemeen een wat minder afwijzend standpunt innemen, wanneer zij een verzoek krijgen om één keer in één jaar hierheen te komen.

Met vriendelijke groeten, "

IV. V E R Z O E K.

Het Centraal Bureau van het Verbond wordt geregeld geraadpleegd over sprekers en onderwerpen.

In verband hiermede wordt iedere spreker verzocht aan het C.B. opgave te doen van de onderwerpen die hij voor het volgende seizoen (najaar 1955/voorjaar 1956) op zijn programma heeft.

=====